

לעילוי נשמת הרב ירחמיאל גרשון בן הרב צבי יהודה אדלשטיין זצ"ל

צאת השבת	כניסת השבת	
17:14	15:59	ירושלים
17:15	16:16	תל אביב
17:13	16:14	חיפה
17:17	16:20	באר שבע

פרשה זו עוסקת בהכנת יעקב לפגישה עם עשו; המאבק עם מלאכו של עשו והמפגש עם עשו; חטיפת דינה וחילולה על ידי שכם; פטירת רחל בעת לידת בנימין וקבורתה 'בדרך בית לחם'; נישואי עשו ופירוט צאצאיו.

בפרשה זו מצוות לא תעשה אחת - איסור אכילת 'גיד הנשה'.

הפרשה פותחת בתיאור שליחת שליחים¹ לעשו ע"י יעקב. הוא מצווה אותם להזהיר את אחיו כי לא יוכל לגבור עליו, בשל הקפדתו על שמירת תורה ומצוות בכל עת שהותו בבית לבן,² ומבקש להודיעו כי פניו לשלום.

הם חוזרים ומודיעים ליעקב כי פני עשו למלחמה "וגם ארבע מאות איש עימו". יעקב נערך לקראת הבאות וחוצה את לשניים "את העם אשר איתו" ואת כל רכושו, מתוך תקווה כי אם יצליח עשו לגבור על מחנה אחד, "והיה המחנה הנשאר לפליטה". יעקב ממשיך ונערך לקראת המפגש הגורלי גם בתפילה אותה נושא לאלוקיו. הוא פונה לקב"ה בזכות אבותיו ומזכיר את הבטחתו אליו כי ייטיב עימו. יעקב חושש כי נתמעטו זכויותיו בעקבות החסדים שהרעיף עליו ה',³ ומבקש מה' שיצילו מיד אחיו העומד ללכותו, בעוד הבטחת הבורא אליו: "ושמתי את זרעך כחול היום אשר לא יספר מרוב".⁴

יעקב פונה ללון תוך שהוא נערך באופן שלישי לקראת המפגש, והפעם באמצעות מתנה. הוא מייחד מרכושו: מאתיים עזים, עשרים תישיים, מאתיים רחלים, עשרים אילים, שלושים נאקות וגמלים, ארבעים פרות, עשרה שוורים, עשרים אתונות ועשרה עיירים.⁵ הוא מפקיד את עבדיו על משלוח המתנות, ומבקש כי "רווח תשימו⁶ בין עדר ובין עדר". הוא מצווה את כולם לענות לעשו בעת המפגש כי זו מתנה מיעקב "לאדוני לעשר", וכי יעקב יגיע לאחר מכן.⁷

יעקב הולך לישון ובמהלך הלילה קם ועובר את נהר הירדן אל תוך ארץ ישראל. לאחר שסיימו כולם לחצות, נזכר ששכח מעט כלים בעברו השני של הנהר⁸ ומבקש לחזור ולקחתם. שם הוא פוגש את שרו של עשו שנאבק עימו עד עלות השחר וברגע האחרון, לפני שהובס על ידו, מכה המלאך ב"כף ידך יעקב". יעקב מסרב לשחרר את המלאך עד שיברכנו, למרות שהגיע זמנו לומר שירה.⁹ המלאך ששומע כי שמו יעקב, משנה את שמו¹⁰ לישראל, על שם "כי שרית (נלחמת) עם אלהים ועם אנשים ותוכל". המלאך מסרב לומר ליעקב את שמו.¹¹

¹ או מלאכים ממש (רש"י לב, ד).

² רש"י שם, ה

³ רש"י שם, יא

⁴ הבטחה זו נאמרה אמנם לאברהם אך אמורה להתקיים ביעקב (רש"י שם, יג).

⁵ יחס זכרים לנקבות היה בהתאם לנצרך לשם ריבויים (רש"י שם, טו).

⁶ כדי שיראה כהרבה ויתאווה עשו הרשע למתנה מחמת חמדנותו (רש"י שם, יז).

⁷ אחר שביקש לרצות את עשו במתנות המרובות קודם שייפגשו בפועל.

⁸ רש"י שם, כה

⁹ רש"י שם, כז

¹⁰ בהמשך (רש"י, לה, ז) נראה, כי שינוי שמו של יעקב היה גם על ידי הבורא. מיעקב – שנשמע כאילו לקח הבכורה שלא כדין, באחזו כל העת 'בעקב עשו', לישראל – שמשמעותו שר, אדם חשוב.

¹¹ הרמב"ם בשמונה פרקים מבאר כי מאחר ומלאך ממונה על תפקיד מסוים אותו הועיד לו הבורא, לא יוכל יעקב לפנות אליו ולבקש ממנו להעביר את תפילתו לבורא, ועל כן אין תועלת לו באם ידע את שמו.

לזכות חטופי עזה במלחמה ובכללם: אלכסנדר בן נינה בתוך כלל ישראל הזקוקים ומצפים לישועת ה'.

לעילוי נשמת הרב ירחמיאל גרשון בן הרב צבי יהודה אדלשטיין זצ"ל

יעקב מכנה את המקום פניאל, על שם המפגש הישיר "פנים אל פנים" עם המלאך. בבוקר, זרחה השמש מוקדם מהרגיל,¹² בכדי לרפא את פציעתו. לאור פציעתו של יעקב, צוו בניו שלא לאכול מ"גיד הנשה" לעולם.

יעקב מביט ורואה את עשו עם ארבע מאות אנשיו, ומחליט לחלק את אנשיו. הוא מציב תחילה את השפחות וילדיהן, אחריהן את לאה וילדיה ולבסוף¹³ את רחל ויוסף. יעקב שנמצא בראש משתחוה שבע פעמים עד שמגיע לעשו. עשו רץ לקראתו ומקבל פניו בחיבוק ובנשיקה. עשו תמה כיצד יש ליעקב רכוש רב ומשפחה גדולה כל כך,¹⁴ ויעקב עונה לו כי חסד הורעף עליו מאת ה'. נשות יעקב נישאות ומשתחוות אף הן לעשו, יחד עם ילדיהן. לשאלת עשו אומר יעקב כי שלח לו את "כל המחנה הזה" בכדי למצוא חן בעיניו, אך עשו מסרב לקחת באומרו "יש לו רב". יעקב מפציר בעשו שיסכים לקחת מתנה ממה שבירכו ה'. עשו מזמין את יעקב להצטרף אליו למקומו, והלה מסרב מאחר "והילדים רכים" ותלאות הדרך יקשו עליהם ועל הצאן. עשו מציע להשאיר עם יעקב חלק מאנשיו, אך יעקב מסרב אחר שלא רצה בקרבת רשעים.¹⁵ עשו חוזר למקומו בהר שעיר ויעקב פונה למקום בשם סוכות, אותו הוא קורא כך על שם הסוכות שעושה לו ולצאנו. לאחר שנה וחצי פונה יעקב לגור בפאתי שכם, אליה הוא מגיע בערב שבת.¹⁶ הוא רוכש את חלקת האדמה עליה יושב מאת בני חמור אבי שכם ומקים מזבח לה' על הניסים שגמל עימו.

חולפים מספר שנים¹⁷ ודינה בת לאה יוצאת "לראות בבנות הארץ" ונחטפת על ידי שכם בן חמור, שמענה אותה כנגד רצונה. הוא מבקש לשאת אותה לאשה ופונה אל אביו חמור, שהולך לדבר על כך עם יעקב שכבר הספיק לשמוע על מה שנעשה. כאשר חוזרים בני יעקב מהשדה הם כועסים על חילולה של אחותם. חמור מספר על רצונו של בנו לשאת את דינה, ומציע להם להינשא אלו לאלו ולהשתקע בארץ כאזרחים ולא כאזרחים. שכם פונה גם הוא אל יעקב ובניו, ומציע לשלם ככל שידרש. בתשובה אומרים בני יעקב כי הם מנועים להשיא את אחותם לאדם ערל ומתנים את נישואי משפחת יעקב עם בני העיר בכך שימולו את עצמם. שכם מנצל את מעמדו הנכבד בעיר ומשכנע את כל הגברים למול עצמם בכדי שיאפשר להם להינשא. הוא מבטיח להם כי ירוויחו מכך כסף רב. ביום השלישי למילתם, מגיעים שמעון ולוי - שמנצלים את היותם של בני העיר חלשים עקב המילה¹⁸ - והורגים כל זכר. הם מוסיפים ובוזזים את הרכוש וכן את הילדים והנשים. יעקב חושש כי הדבר יביא את שאר יושבי הארץ להקדים מלחמה ויסכן בכך את עתיד המשפחה. שמעון ולוי מצדיקים את שעשו באמרם: "הכזונה יעשה את אחותנו".

הקב"ה פונה ליעקב ומבקש ממנו להתיישב בבית אל ולהקים שם מזבח. יעקב מורה למשפחתו שיסירו את אלהי הנכר מהם¹⁹ ויטהרו עצמם לקראת המעמד. הם מעבירים ליעקב את האלילים והתכשיטים שבזו, והוא טומן אותם תחת עץ האלה. הפסוק מתאר כי העמים שהיו סביב, התמלאו פחד מבני ישראל. יעקב ומשפחתו מגיעים למקום שעדיין נקרא אז 'לוז'. הוא בונה מזבח וקורא למקום "אל בית-אל", על שם האירוע בו נגלה

¹² כנגד מה שהקדימה לשקוע בבואו מבאר שבע (רש"י שם, לב).

¹³ שלא ייתן בה עשו את עיניו (רש"י לג, ז).

¹⁴ שזוכר את חלוקת העולמות שעשו ביניהם, שיעקב ייטול עולם הבא, ועשו את העולם הזה.

¹⁵ רמב"ן שם, טו

¹⁶ רש"י שם, יח

¹⁷ אבן עזרא שם, כ

¹⁸ וכן בטוחים שתתקיים בהם תפילת אברהם עליהם בעת הגיעו לשכם (רש"י יב, ו).

¹⁹ האור החיים (לה, ב) מבאר כי כי חשש יעקב מהישארות עבודה זרה בידיהם במקום שאין בו גויים ולא יוכלו לבטל את ייחודם לע"ז - רק גוי יכול לבטל ייעוד חפץ לע"ז.

לעילוי נשמת הרב ירחמיאל גרשון בן הרב צבי יהודה אדלשטיין זצ"ל

אליו ה' בזמן שברח מפני עשו. דבורה מינקת רבקה נפטרת ונקברת תחת עץ האלון בבית אל. הקב"ה נגלה אל יעקב בשובו לארץ ומודיעו כי מעתה ייקרא 'ישראל'. הוא מצווה ומברך אותו כי זרעו ירבה וחוזר על הבטחת ארץ ישראל לזרעו. יעקב מציב מצבת אבן במקום, מנסך יין ומים²⁰ ויוצק שמן.

הם עוזבים את בית אל ו"בדרך אפרתה" מקשה רחל ללדת. המיילדת מבשרת לה כי יש לה בן נוסף, אותו מכנה רחל בן אוני. היא נפטרת בלידתה ויעקב קורא לו בנימין. רחל נקברת בבית לחם. יעקב ממשיך במסעו ומקים את אהלו בסמוך למגדל עדר. באותו זמן פונה ראובן ומוציא את מיטת יעקב מאוהל בלהה שפחת רחל - שם קבע יעקב מושבו מעת פטירת רחל - ומעביר אותה אל אוהל לאה אימו.²¹ הפסוק מציין כי עדיין היו "בני יעקב שנים עשר" ופורט את שמותם. יעקב מגיע אל אביו יצחק שגר בחברון, ובהגיע יצחק לגיל מאה ושמונים, נפטר יצחק, ונקבר על ידי יעקב ועשו.

הפרשה מסיימת בסיפור תולדותיו של עשו - אשר בשונה מיעקב, נושא לנשים מבנות כנען. הוא מוסיף ונושא גם את ביתו של ישמעאל. נולדים לו חמישה בנים. עשו לוקח את נשותיו, את ילדיו ואת כל הרכוש הרב שצבר, עוזב את ארץ כנען ומתיישב בהר שעיר.²² הפסוקים האחרונים בפרשה מפרטים את שמות צאצאיו אשר מכונים כעת²³ 'אלופים'.

חידות לפרשת וישלח

1. באיזה פסוק יש 8 מילים רצופות המסתיימות באותה האות? (לב, טו)
2. מי זה איש שאינו איש? (לב, כה)
3. מי אמר למי? יש לי רב (לג, ט) יש לי כל (לג, יא)
4. למי ערכו ברית מילה? (לד, כד)
5. איזה אירוע משמח מעורב בעצב מובא בפרשה? (לה, יח)

לקבלת העלון כתבו לי yaakovkatz1989@gmail.com

להצטרפות לקבוצת הוואטסאפ שלחו הודעה

0532547332

או לחצו כאן

²⁰ כפי שעתידים יהיו לעשות בבית המקדש (תרגום יונתן בן עוזיאל שם, יד).
²¹ ראובן אמר שהימצאות יעקב אצל שפחת אחות אימו, שגם היא מכונה 'צרה' לאימו, מהווה פגיעה בלאה. על אף כוונתו הטובה, נענש על כך בעתיד.

²² לא רצה לקחת חלק בהתחייבות זרעו של יצחק... "גר יהיה זרעך" (רש"י לו, ז).
²³ קודם לכן הם היו מלכים ונקראו על שם מקומם (רש"י שם, מ)